

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Οικονομική του Χώρου

Γεώργιος—Κορρές :

gkorres@geo.aegean.gr

Εαρινό Εξάμηνο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Η ύλη του μαθήματος θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες- Κεφάλαιο Θεωρία και Τεχνικές Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οικονομικής του Χώρου από το βιβλίο: Κορρές, Κουρλιούρος και Τσομπάνογλου: «Χωρική & Τοπική Κοινωνικό-Οικονομική Ανάπτυξη: Θεωρία, Μέθοδοι & Στρατηγικές», εκδόσεις Σταμούλης, 2016.

ΚΟΡΡΕΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Καθηγητής
Τμήμα Γεωγραφίας
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

ΚΟΥΡΑΙΟΥΡΟΣ ΗΛΙΑΣ
Καθηγητής
Τμήμα Γεωγραφίας
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

ΤΣΟΜΠΑΝΟΓΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Καθηγητής
Τμήμα Κοινωνιολογίας
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

ΧΩΡΙΚΗ & ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Θεωρία, Μέθοδοι και Στρατηγικές

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΘ. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ

Περιεχόμενα:

Συγγραφέας	Τίτλος Άρθρου:
Εισαγωγή Ηλίας Κουρλιούρος	Τοπική Ανάπτυξη και Συνεργατικός Σχεδιασμός Ένα Θεωρητικό Πλαίσιο Ανάλυσης
Ηλίας Κουρλιούρος	Η Μεταβιομηχανική-Μεταφορντική Ευρωπαϊκή Πόλη και ο Ρόλος του Πολεοδομικού Σχεδιασμού
Γεώργιος Μ. Κορρές	Θεωρία και Τεχνικές Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οικονομικής του Χώρου
Γεώργιος Μ. Κορρές, Ηλίας Κουρλιούρος και Αικατερίνη Κόκκινου	Κρίση Χρέους, Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη: Μια Διερεύνηση της Ελληνικής Οικονομίας
Αικατερίνη Κόκκινου	Καινοτομική Επιχειρηματικότητα & Ανάπτυξη: Μια Ανάλυση της Ανταγωνιστικότητας στην Ε.Ε. και Ελλάδα
Αικατερίνη Κόκκινου	Διοίκηση και Διαχείριση Εφοδιαστικής Αλυσίδας ως Παράγοντας Ανταγωνιστικότητας & Ανάπτυξης
Γεώργιος Ο. Τσομπάνογλου	Κοινωνική Ενδυνάμωση και η Δύναμη της Συνεργασίας (Κοινωνική Οικονομία)
Γεώργιος Ο. Τσομπάνογλου και Ειρήνη Ιωάννα Βλαχοπούλου	Κοινωνική ανάπτυξη και τοπική κοινωνική οικονομία σε μειονεκτούσες περιοχές
Γεώργιος Ο. Τσομπάνογλου	Μετανάστευση και Κοινωνική Ένταξη στην Ελληνική Κοινωνία Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις
Γεώργιος Κ. Γκαντζιάς	Πολιτισμικές Δραστηριότητες και Ψηφιακή Τεχνολογία Το Μοντέλο Διαχείρισης "Πολιτισμικές Δραστηριότητες Ενεργητικής Αντίληψης (ΠΔΕΑ)
Γεώργιος Σιδηρόπουλος	Ερμηνεύοντας την Περιφερειακή Ταυτότητα Μέσα από την Ιστορία του Τόπου: Το παράδειγμα της Νιγρίτας (Βισολτία)
Κρίστη (Χρυσάνθη) Πετροπούλου	Αλληλέγγυα Συνεργατική Οικονομία και Τοπική Ανάπτυξη. Από τις «Ουτοπικές Πόλεις» στις «Δημοουργικές Αντιστάσεις»
Σπύρος Αναγνώστου	Θέματα βιώσιμης τουριστικής διαχείρισης σε προστατευόμενες νησιωτικές περιοχές Η περίπτωση των νησιών της Hyères στην Προβηγκία
Στέλλα Κωστοπούλου	Στην προκυμάλια: χωρικοί μετασχηματισμοί και αναπτυξιακές προκλήσεις στις πόλεις-λιμάνια

- (α). Θεωρία: Βασικές Έννοιες—Θεωρίες & Υποδείγματα
- (β). Τεχνικές-Μέθοδοι-Ανάλυση-Εμπειρική Ανάλυση
- Παραδόσεις=Ερωτήσεις Ανακεφαλαιωτικές -Σημειώσεις Μαθήματος

- Προαιρετικές Πρόοδοι (30% κάθε μια=60%) & Τελικές Εξετάσεις (40%)
- είτε εναλλακτικά Τελικές Εξετάσεις 100 %

Ενότητες:

- Εισαγωγικές Έννοιες: Βασικές Έννοιες Ανάπτυξης & Χώρου
- Βασικές Πολιτικές και Θεωρίες Οικονομικής Χώρου και Περιφερειακής Ανάπτυξης
- Επισκόπηση Βασικών Θεωριών: Οι ιδέες στην Αρχαία Ελλάδα & στον Μεσαίωνα
  - Η Σχολή των Κλασσικών και Νεοκλασσικών
  - Η Σχολή των Σοσιαλιστών και των Μαρξιστών
  - Η Σχολή των Κεϋνσιανών & Νεό-Κεϋνσιανών
  - Η Σχολή της Οικονομικής Γεωγραφίας
  - Βασικές Θεωρίες Ανάπτυξης
  - Το Υπόδειγμα Harrod – Domar
  - Το Υπόδειγμα Cobb - Douglas
  - Η Θεωρία της Οικονομικής Βάσης
  - Η Θεωρία των Πόλων Έλξης
  - Η Θεωρία της Εξαγωγικής Βάσης
  - Η Θεωρία του Myrdal
- Πολλαπλασιαστές και Συντελεστές: Συντελεστής Πηλίκου Τόπου Εγκατάστασης
  - Συντελεστής Χωροταξικής Συγκέντρωσης, Συντελεστής Χωροταξικής Ανακατανομής, Συντελεστές Συντελεστής Γεωγραφικής Σύνδεσης
  - Συντελεστής Χωροταξικής Εξειδίκευσης, Συντελεστής Χωροταξικής Κλαδικής Ανακατανομής, Συντελεστής Χωροταξικής Διαφοροποίησης
- Εισοδηματικών Τάξεων
  - Υποδείγματα Εισροών – Εκροών: Θεωρία – Ανάλυση και Εφαρμογές
  - Οικονομικά Στατιστικά Υποδείγματα: Θεωρία – Ανάλυση και Εφαρμογές
  - Τεχνικές Ανάλυσης SWOT, Gap, PEST & VRIO.

Τεχνικές-Μέθοδοι & Εργαλεία

- Πολλαπλασιαστές-Συντελεστές
- Στατιστική Ανάλυση
- Ανάλυση Εισροών-Εκροών
- Εργαλεία-Μέθοδοι-Διαχείρισης-
Προτάσεων: SWOT, PEST, Gap,
Vrio, PESTEL

Βασικές Τεχνικές και Μέθοδοι:

(1). Συντελεστές-Πολλαπλασιαστές

Coefficients-Multipliers

Βασικές Τεχνικές και Μέθοδοι:

(α). Πηλίκου Τύπου Εγκατάστασης
(ΠΤΕ)

(β). Συντελεστή Χωροταξικής
Συγκέντρωσης (ΣΧΣ)—ΣΓΣ & ΣΧΑ--

(γ). Συντελεστή Χωροταξικής
Εξειδίκευσης (ΣΧΕ)--ΣΧΚΑ & ΣΧΔΥ--

Βασικές Μεταβλητές που Χρησιμοποιώ για τα Υποδείγματα:

- (α). Προϊόν-Παραγωγή (ΑΕΠ)
- (β). Εισόδημα (ΑΕΕ)
- Όπου Παραγωγή & Προϊόν = Εισόδημα και
- (γ). Απασχόληση

Να σημειωθεί ότι για τις άνω Μεταβλητές
υπάρχουν δεδομένα:

- Διαθεσιμότητας
- Συγκρισιμότητας
- Αξιοπιστίας και
- Αποτυπώνουν την οικονομική μεγέθυνση
και την κοινωνική ανάπτυξη

Βασικές Τεχνικές και Μέθοδοι:

**(α). Πηλίκου Τόπου
Εγκατάστασης**

**δ). Το Υπόδειγμα
Πολλαπλασιαστή Οικονομικής
Βάσης**

- (α). Παραγωγή, το Προϊόν είτε το Α.Ε.Π
- (β). Το Εισόδημα και
- (γ). Η Απασχόληση

Οι ανωτέρω βασικές μεταβλητές χρησιμοποιούνται περισσότερο και έχουν ευρεία αποδοχή, καθόσον θεωρούνται οι βασικότερες μεταβλητές όπου υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, όπως επίσης εφόσον είναι οι πιο σημαντικές μεταβλητές υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία τόσο σε συνολικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο που θεωρούνται αξιόπιστα (καθόσον χρησιμοποιούνται οι ίδιες διεθνώς μεθοδολογίες), και τέλος τα διαθέσιμα στοιχεία για τις ανωτέρω μεταβλητές είναι μεταξύ τους συγκρίσιμα. Ως γνωστόν, εάν μετατρέψουμε την παραγωγή, το προϊόν ή το Α.Ε.Π. (Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν) σε χρηματικές μονάδες τότε έχουμε το συνολικό εισόδημα ή το Α.Ε.Ε. (Ακαθάριστο, Εθνικό Εισόδημα) που μας φανερώνουν την οικονομική μεγέθυνση, ενώ η μεταβλητή της Απασχόλησης είναι εκείνη που μας φανερώνει και μας δίνει εκτός από την οικονομική μεγέθυνση και την κοινωνική διάσταση, την κοινωνική ανάπτυξη.

Ανάπτυξη

- Αύξηση ΑΕΠ
- Αύξηση Παραγωγής
- Αύξηση Εισοδήματος

& Ισοροπία:

$Y=C+I+G$ Κλειστή

$Y=C+I+G+(X-M)$ Ανοικτή

- Βασική Ταυτότητα για την συνθήκη Μακροοικονομικής ισορροπίας:
  - $Y = C + I + G + (X - M)$, Βασική Ισορροπία:
    - $S + M = I + X$
- (Ισορροπία στο Επενδυτικό Κενό και στο Εμπορικό Κενό)
  - Επιλογές και Διαδικασίες Ανάπτυξης
- (1). Ενδογενής Ανάπτυξη: (Endogenous Growth)
(δηλαδή παράγοντες Εσωτερικού Περιβάλλοντος)
- (2). Εξωγενής Ανάπτυξη: (Exogenous Growth)
(δηλαδή παράγοντες Εξωτερικού Περιβάλλοντος)

Βασικές Δραστηριότητες

Παραγωγή-
Παραγωγικότητα-
Ανταγωνιστικότητα

Απασχόληση και
Απασχολησιμότητα
Και Εισόδημα

Εξαγωγές και
«Εξωστρέφεια»

Πολλαπλασιαστής-Οικονομικής Βάσης:

(α). Βασικές Δραστηριότητες και

(β). Μη-Βασικές Δραστηριότητες

- (α). Στις Βασικές Δραστηριότητες, όπου αποτελούν τις Δραστηριότητες εκείνες με τον «Εξαγωγικό Προσανατολισμό», δηλαδή την εξαγωγή αγαθών & υπηρεσιών και

- (β). Στις Μη Βασικές Δραστηριότητες, όπου αποτελούν τις Δραστηριότητες εκείνες με «Αυτοκατανάλωση», δηλαδή την κατανάλωση των αγαθών & υπηρεσιών από τους κατοίκους της περιφέρειας

Η θεωρία του πολλαπλασιαστή της οικονομικής βάσης βασίζεται στην ακόλουθη ταυτότητα (Κορρές 2015, Σκούντζος 1973, 1989, 1990, 1991, 1993, 1997):

$$M_b = \frac{L}{L_b}$$

$$\rightarrow L = M_b L_b \text{ και επίσης: } \Delta L = M_b \Delta L_b$$

Όπου:

- M_b = ο Πολλαπλασιαστής Οικονομικής Βάσης (multiplier of Basic Activities),
- L = η συνολική απασχόληση στην περιφέρεια
- L_b = η απασχόληση στον τομέα των βασικών δραστηριοτήτων (με εξαγωγικό προσανατολισμό)
- ΔL = η μεταβολή (αύξηση) της συνολικής απασχόλησης στην περιφέρεια
- ΔL_b = η μεταβολή (αύξηση) της απασχόλησης στον τομέα των βασικών δραστηριοτήτων (με εξαγωγικό προσανατολισμό)

Υπολογισμός Βασικών και Μη-Βασικών Δραστηριοτήτων: Άμεση και Έμμεση Μέθοδος

(α). Την Άμεση-Μέθοδο, δηλαδή την Δειγματοληπτική Μέθοδο, με την εφαρμογή των ερωτηματολογίων και την συλλογή δεδομένων και τον διαχωρισμό για τις βασικές και τις μη-βασικές δραστηριότητες και

(β). Την Έμμεση-Μέθοδο, δηλαδή την μέθοδο με την εφαρμογή του Συντελεστή του Πηλίκου του Τόπου Εγκατάστασης (Π.Τ.Ε.), σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο:

$$ΠΤΕ = \frac{L_{ir}}{L_r} \bigg/ \frac{L_i}{L}$$

Όπου: (r = περιφέρειες & i = δραστηριότητες)

- L = η συνολική απασχόληση στην χώρα
- L_r = η συνολική απασχόληση όλων των δραστηριοτήτων στην περιφέρεια
- L_{ir} = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στην περιφέρεια (r)
- L_i = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στο σύνολο της χώρας

Με βάση τα αποτελέσματα από την εφαρμογή του άνω τύπου, έχουμε τον προσδιορισμό και διαχωρισμό των δραστηριοτήτων στις ακόλουθες δύο βασικές κατηγορίες:

- (1). Εάν το: Π.Τ.Ε. $> 1 \rightarrow$ τότε η συγκεκριμένη δραστηριότητα θεωρείται ότι αντιπροσωπεύεται θετικά μέσα στην περιφέρεια, δηλαδή ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα έχει εξαγωγικό προσανατολισμό, και συνεπώς αξιολογείται ως βασική δραστηριότητα.
- (2). Εάν το: Π.Τ.Ε. $< 1 \rightarrow$ τότε η συγκεκριμένη δραστηριότητα θεωρείται ότι δεν αντιπροσωπεύεται θετικά μέσα στην περιφέρεια, δηλαδή ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα δεν έχει εξαγωγικό προσανατολισμό, και συνεπώς αξιολογείται ως μη-βασική δραστηριότητα.

Συντελεστής Πηλίκου Τόπου Εγκατάστασης

Πίνακας 1: Συντελεστή του Πηλίκου του Τόπου Εγκατάστασης (Π.Τ.Ε.) και υπολογισμός των Κλαδικών Περιφερειακών Δραστηριοτήτων, (Κορρές 2015, Σκούντζος 1973, 1989, 1990, 1991, 1993, 1997)

Περιφέρεια Δραστηριότητα Δραστηριότητα (1)	Περιφέρεια (1) ΠΤΕ ₁₁	Περιφέρεια (1) ΠΤΕ ₁₂	.....	.....	Περιφέρεια (n) ΠΤΕ _{1n}
Δραστηριότητα ς (2)	ΠΤΕ ₂₁	ΠΤΕ ₂₂	.....	.....	ΠΤΕ _{2n}
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
Δραστηριότητα (i)	ΠΤΕ _{i1}	ΠΤΕ _{i2}	.....	.....	ΠΤΕ _{in}

Όπου:

- X = η συνολική απασχόληση στην χώρα και αντιστοιχεί στο ΠΤΕ_{in}
- X_r = η συνολική απασχόληση όλων των δραστηριοτήτων στην περιφέρεια και αντιστοιχεί στο σύνολο της κάθε μιας περιφέρειας, όπως για παράδειγμα ΠΤΕ₁₁, ΠΤΕ₁₂ κλπ
- X_{ir} = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στην περιφέρεια (r) και αντιστοιχεί στην κάθε δραστηριότητα της κάθε περιφέρειας, όπως για παράδειγμα ΠΤΕ₁₁, ΠΤΕ₂₁, ΠΤΕ₂₂, κλπ.
- X_i = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στο σύνολο της χώρας και αντιστοιχεί στο ΠΤΕ_{1n}, ΠΤΕ_{2n}, κλπ.

Σύμφωνα με τον Συντελεστή του Πηλίκου του Τόπου Εγκατάστασης (Π.Τ.Ε.) και την ανάλυση του Πίνακα για τον υπολογισμό των κλαδικών δραστηριοτήτων σε περιφερειακό επίπεδο, θα έχουμε:

$$ΠΤΕ = \frac{\frac{X_{ir}}{X_r}}{\frac{X_i}{X}} \quad \text{είτε εναλλακτικά} \quad ΠΤΕ = \frac{\frac{X_{ir}}{X_i}}{\frac{X_r}{X}}$$

Όπου: (r = περιφέρειες & i = δραστηριότητες)

- X = το συνολικό προϊόν στην χώρα
- X_r = το συνολικό προϊόν όλων των δραστηριοτήτων στην περιφέρεια
- X_{ir} = το προϊόν της δραστηριότητας (i) στην περιφέρεια (r)
- X_i = το προϊόν της δραστηριότητας (i) στο σύνολο της χώρας

έχουμε τον ακόλουθο τύπο: $PTE = \frac{L_{ir}}{L_r} / \frac{L_i}{L}$ είτε εναλλακτικά: $PTE = \frac{L_{ir}}{L_i} / \frac{L_r}{L}$

Όπου: (r = περιφέρειες & i = δραστηριότητες)

- L = η συνολική απασχόληση στην χώρα
- L_r = η συνολική απασχόληση όλων των δραστηριοτήτων στην περιφέρεια
- L_{ir} = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στην περιφέρεια (r)
- L_i = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στο σύνολο της χώρας

Με βάση τα αποτελέσματα από την εφαρμογή του άνω τύπου, έχουμε τον προσδιορισμό και διαχωρισμό των δραστηριοτήτων στις ακόλουθες βασικές κατηγορίες:

- (1). Εάν το: $P.T.E. > 1 \rightarrow$ τότε η συγκεκριμένη δραστηριότητα θεωρείται ότι αντιπροσωπεύεται θετικά μέσα στην περιφέρεια, δηλαδή ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα έχει εξαγωγικό προσανατολισμό, και συνεπώς αξιολογείται ως βασική δραστηριότητα, και επίσης ότι η περιφέρεια έχει περισσότερη αναλογική συμμετοχή στην αγορά για την συγκεκριμένη δραστηριότητα, που σημαίνει ότι η περιφέρεια εξειδικεύεται στην συγκεκριμένη δραστηριότητα.
- (2). Εάν το: $P.T.E. < 1 \rightarrow$ τότε η συγκεκριμένη δραστηριότητα θεωρείται ότι δεν αντιπροσωπεύεται θετικά μέσα στην περιφέρεια, δηλαδή ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα δεν έχει εξαγωγικό προσανατολισμό, και συνεπώς αξιολογείται ως μη-βασική δραστηριότητα και επίσης ότι η περιφέρεια έχει λιγότερη αναλογική συμμετοχή στην αγορά για την συγκεκριμένη δραστηριότητα, που σημαίνει ότι η περιφέρεια δεν εξειδικεύεται στην συγκεκριμένη δραστηριότητα.
- (3). Εάν το: $P.T.E. = 1 \rightarrow$ τότε η συγκεκριμένη δραστηριότητα θεωρείται αντιπροσωπεύεται κανονικά μέσα στην περιφέρεια και επίσης ότι η περιφέρεια έχει κανονική συμμετοχή στην αγορά για την συγκεκριμένη δραστηριότητα.

- (1). Εάν το: $P.T.E. > 1 \rightarrow$ τότε η περιφέρεια στην συγκεκριμένη δραστηριότητα έχει εξειδίκευση και εξαγωγικό προσανατολισμό με εξαγωγές από τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της συγκεκριμένης δραστηριότητας.
- (2). Εάν το: $P.T.E. < 1 \rightarrow$ τότε η περιφέρεια στην συγκεκριμένη δραστηριότητα δεν έχει εξειδίκευση και εξαγωγικό προσανατολισμό, αλλά περισσότερο εισάγει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της συγκεκριμένης δραστηριότητας.
- (3). Εάν το: $P.T.E. = 1 \rightarrow$ τότε η περιφέρεια στην συγκεκριμένη δραστηριότητα έχει κανονική συμμετοχή, χωρίς να εξάγει και να εισάγει προϊόντα και υπηρεσίες της συγκεκριμένης δραστηριότητας.

Πλεονεκτήματα

✚ Ο Συντελεστής του Πηλίκου του Τόπου Εγκατάστασης (Π.Τ.Ε.) είναι απλός και εύκολος για την εκτίμηση και αξιολόγηση των δραστηριοτήτων σε περιφερειακό επίπεδο.

✚ Ο Συντελεστής του Πηλίκου του Τόπου Εγκατάστασης (Π.Τ.Ε.) έχει ευρεία χρήση και μπορεί εύκολα να υπολογισθεί καθώς υπάρχουν διαθέσιμα και αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία για περιφερειακά κλαδικά δεδομένα για τις βασικές μεταβλητές, δηλαδή τόσο για την απασχόληση όσο και για το προϊόν (ΑΕΠ)

✚ Ο Συντελεστής του Πηλίκου του Τόπου Εγκατάστασης (Π.Τ.Ε.) μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον περιφερειακό προγραμματισμό και τον σχεδιασμό σε οικονομικά και κοινωνικά μεγέθη και με βάση αυτόν τον δείκτη να υπολογισθούν και άλλοι επιμέρους δείκτες.

Μειονεκτήματα

✚ Ο Συντελεστής του Πηλίκου του Τόπου Εγκατάστασης (Π.Τ.Ε.) από μόνος του δεν μας δίνει μια συνολική εικόνα για την οικονομία.

✚ Ο Συντελεστής του Πηλίκου του Τόπου Εγκατάστασης (Π.Τ.Ε.) έχει μια «στατικότητα», δηλαδή υπολογίζεται για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

✚ Ο Συντελεστής του Πηλίκου του Τόπου Εγκατάστασης (Π.Τ.Ε.) δεν υπολογίζει τις συνεχόμενες μεταβολές στην εξωτερική ζήτηση και στα αλλαγές στις βασικές και στις μη-βασικές δραστηριότητες

✚ Ο Συντελεστής του Πηλίκου του Τόπου Εγκατάστασης (Π.Τ.Ε.) δεν υπολογίζει τις μεταβολές στην κατανάλωση, στα «πρότυπα», αλλά και στα εισοδήματα που καθορίζουν τις εξαγωγές και τις εισαγωγές.

Συντελεστής Χωροταξικής Συγκέντρωσης

Για την εφαρμογή του Συντελεστή της Χωροταξικής Συγκέντρωσης (ΣΧΣ) μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε συνήθως είτε το προϊόν (ΑΕΠ) είτε την απασχόληση είτε ακόμη εναλλακτικά και το εισόδημα (ΑΕΕ). Εάν χρησιμοποιήσουμε ως βασική μεταβλητή την απασχόληση για την εφαρμογή του Συντελεστή της Χωροταξικής Συγκέντρωσης (ΣΧΣ), έχουμε τον ακόλουθο τύπο:

$$\Sigma X \Sigma_i = \frac{1}{2} \sum_{r=1}^m \left| \frac{L_{ir}}{L_{in}} - \frac{L_r}{L_n} \right|$$

Όπου: (r=1 έως m = περιφέρειες της χώρας & i έως n= οι κλαδικές δραστηριότητες)

- L_n = η συνολική απασχόληση στην χώρα
- L_r = η συνολική απασχόληση όλων των δραστηριοτήτων στην περιφέρεια
- L_{ir} = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στην περιφέρεια (r)
- L_{in} = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στο σύνολο της χώρας

Ο υπολογισμός του Συντελεστή της Χωροταξικής Συγκέντρωσης (ΣΧΣ) και ο υπολογισμός των δεδομένων γίνεται με την βοήθεια και την χρήση του Excel. Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Συγκέντρωσης (ΣΧΣ) κυμαίνεται μεταξύ του μηδενός και του ένα, δηλαδή: $0 < \Sigma.X.\Sigma_i < 1$. Ανάλογα με τα αποτελέσματα έχουμε:

- (1). Εάν το: $\Sigma.X.\Sigma_i \cong 0 \rightarrow$ τότε η υπό εξέταση συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα είναι «κατανεμημένη» μεταξύ των περιφερειών της χώρας, όπως παρουσιάζει και η εικόνα της συνολικής απασχόλησης.
- (2). Εάν το: $\Sigma.X.\Sigma_i < 1 \rightarrow$ τότε η υπό εξέταση συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα είναι «συγκεντρωμένη» κυρίως σε μια μόνο περιφέρεια.

Συντελεστής Γεωγραφικής Σύνδεσης

Για την εφαρμογή του Συντελεστή της Γεωγραφικής Σύνδεσης (ΣΓΣ) μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε συνήθως είτε το προϊόν (ΑΕΠ) είτε την απασχόληση είτε ακόμη εναλλακτικά και το εισόδημα (ΑΕΕ). Εάν χρησιμοποιήσουμε ως βασική μεταβλητή την απασχόληση για την εφαρμογή του Συντελεστή της Γεωγραφικής Σύνδεσης (ΣΓΣ), έχουμε τον ακόλουθο τύπο:
$$\Sigma \Gamma \Sigma_{ij} = \frac{1}{2} \sum_{r=1}^m \left| \frac{L_{ir}}{L_{in}} - \frac{L_{jr}}{L_{jn}} \right|$$

Όπου: (r=1 έως m = περιφέρειες της χώρας & i, j έως n= οι κλαδικές δραστηριότητες)

- L_{ir} = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στην περιφέρεια (r)
- L_{in} = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στο σύνολο της χώρας
- L_{jr} = η απασχόληση της συσχετιζόμενης δραστηριότητας (j) στην περιφέρεια (r)
- L_{jn} = η απασχόληση της συσχετιζόμενης δραστηριότητας (j) στο σύνολο της χώρας

Ο υπολογισμός του Συντελεστή της Γεωγραφικής Σύνδεσης (ΣΓΣ) και ο υπολογισμός των δεδομένων γίνεται με την βοήθεια και την χρήση του Excel. Ο Συντελεστής της Γεωγραφικής Σύνδεσης (ΣΓΣ) κυμαίνεται μεταξύ του μηδενός και του ένα, δηλαδή: $0 < \Sigma.Γ.Σ.ij < 1$. Ανάλογα με τα αποτελέσματα έχουμε:

- (1). Εάν το: $\Sigma.Γ.Σ.ij \cong 0 \rightarrow$ τότε η οικονομική δραστηριότητα (i) είναι «κατανεμημένη» όπως και η οικονομική δραστηριότητα (j). Δηλαδή, η οικονομική δραστηριότητα (i) είναι «συγκεντρωμένη» σε μια μόνο περιφέρεια και έχει πολύ στενή σχέση με την οικονομική δραστηριότητα (j).
- (2). Εάν το: $\Sigma.Γ.Σ.ij < 1 \rightarrow$ τότε δεν υπάρχει καμιά σύνδεση μεταξύ της οικονομικής δραστηριότητας (i) και της οικονομικής δραστηριότητας (j).

Συντελεστής Χωροταξικής Ανακατανομής

Για την εφαρμογή του Συντελεστή της Χωροταξικής Ανακατανομής (ΣΧΑ) μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε συνήθως είτε το προϊόν (ΑΕΠ) είτε την απασχόληση είτε ακόμη εναλλακτικά και το εισόδημα (ΑΕΕ). Εάν χρησιμοποιήσουμε ως βασική μεταβλητή την απασχόληση για την εφαρμογή του Συντελεστή της Χωροταξικής Ανακατανομής (ΣΧΑ), έχουμε τον ακόλουθο τύπο (Κορρές 2015, Σκούντζος 1973, 1989, 1990, 1991, 1993, 1997)

$$\Sigma\chi A_i = \frac{1}{2} \sum_{r=1}^m \left| \left(\frac{L_{ir}}{L_r} \right)_{t+1} - \left(\frac{L_{ir}}{L_r} \right)_t \right|$$

Όπου: (r=1 έως m = περιφέρειες της χώρας & i, j έως n= οι κλαδικές δραστηριότητες)

- L_{ir} = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στην περιφέρεια (r)
- L_r = η συνολική απασχόληση της δραστηριότητας (i) στην περιφέρεια (r)

Ο υπολογισμός του Συντελεστής της Χωροταξικής Ανακατανομής (ΣΧΑ) και ο υπολογισμός των δεδομένων γίνεται με την βοήθεια και την χρήση του Excel. Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Ανακατανομής (ΣΧΑ) κυμαίνεται μεταξύ του μηδενός και του ένα, δηλαδή: $0 < \Sigma.X.A._i < 1$. Ανάλογα με τα αποτελέσματα έχουμε

- (1). Εάν το: $\Sigma.X.A._i \cong 0 \rightarrow$ τότε δεν υπάρχει χωροταξική ανακατανομή της οικονομικής δραστηριότητας (i) μεταξύ των χρονικών περιόδων (t) και (t+1).
- (2). Εάν το: $\Sigma.X.A._i < 1 \rightarrow$ τότε υπάρχει πλήρης χωροταξική ανακατανομή της οικονομικής δραστηριότητας (i) μεταξύ των χρονικών περιόδων (t) και (t+1).

Πλεονεκτήματα

✚ Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Συγκέντρωσης (Σ.Χ.Σ.) έχει ευρεία χρήση και μπορεί εύκολα να υπολογισθεί καθώς συν υπάρχουν διαθέσιμα και αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία για περιφερειακά κλαδικά δεδομένα για τις βασικές μεταβλητές, δηλαδή τόσο για την απασχόληση όσο και για το προϊόν (ΑΕΠ)

✚ Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Συγκέντρωσης (Σ.Χ.Σ.) μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διαχρονικές συγκρίσεις και για ανάλυση των διαφορών τάσεων διαπεριφερειακής συγκέντρωσης είτε διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων

✚ Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Συγκέντρωσης (Σ.Χ.Σ.) μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον προγραμματισμό και τον σχεδιασμό σε οικονομικά και κοινωνικά μεγέθη.

Μειονεκτήματα

✚ Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Συγκέντρωσης (Σ.Χ.Σ.) διαφοροποιείται ανάλογα με την χωρική υποδιαίρεση και ανάλογα με την υποδιαίρεση των διοικητικών περιφερειών που χρησιμοποιούμε, δηλαδή μικρές είτε μεγάλες περιφέρειες.

✚ Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Συγκέντρωσης (Σ.Χ.Σ.) διαφοροποιείται ανάλογα με την μεταβλητή που χρησιμοποιούμε, όπως για παράδειγμα προϊόν (ΑΕΠ) είτε απασχόληση.

✚ Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Συγκέντρωσης (Σ.Χ.Σ.) από μόνος του δεν μας δίνει μια συνολική εικόνα για την οικονομία.

Συντελεστής Χωροταξικής Εξειδίκευσης

Για την εφαρμογή του Συντελεστή της Χωροταξικής Εξειδίκευσης (ΣΧΕ) μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε συνήθως είτε το προϊόν (ΑΕΠ) είτε την απασχόληση είτε ακόμη εναλλακτικά και το εισόδημα (ΑΕΕ). Εάν χρησιμοποιήσουμε ως βασική μεταβλητή την απασχόληση για την εφαρμογή του Συντελεστή της Χωροταξικής Εξειδίκευσης (ΣΧΕ), έχουμε τον ακόλουθο τύπο:

$$\Sigma ΧΕ_i = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^n \left| \frac{L_{ir}}{L_r} - \frac{L_{in}}{L_n} \right|$$

Όπου: (r=1 έως m = περιφέρειες της χώρας & i έως n= οι κλαδικές δραστηριότητες)

- L_n = η συνολική απασχόληση στην χώρα
- L_r = η συνολική απασχόληση όλων των δραστηριοτήτων στην περιφέρεια
- L_{ir} = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στην περιφέρεια (r)
- L_{in} = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στο σύνολο της χώρας

Ο υπολογισμός του Συντελεστή της Χωροταξικής Εξειδίκευσης (ΣΧΕ) και ο υπολογισμός των δεδομένων γίνεται με την βοήθεια και την χρήση του Excel. Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Εξειδίκευσης (ΣΧΕ) κυμαίνεται μεταξύ του μηδενός και του ένα, δηλαδή: $0 < \Sigma X.E_i < 1$. Ανάλογα με τα αποτελέσματα έχουμε

- (1). Εάν το: $\Sigma X.E_i \cong 0 \rightarrow$ τότε η υπάρχει συγκέντρωση της απασχόλησης σε μια μόνο περιφέρεια της χώρας.
- (2). Εάν το: $\Sigma X.E_i < 1 \rightarrow$ τότε η ποσοστιαία σύνθεση της απασχόλησης σε μια περιφέρεια είναι ίδια όπως σε εθνικό συνολικό επίπεδο, δηλαδή δεν υπάρχει καμία εξειδίκευση.

**Συντελεστής Χωροταξικής
Διαφοροποίησης
Εισοδηματικών Τάξεων (ΣΧΔΥ)**

Για την εφαρμογή της Χωροταξικής Διαφοροποίησης Εισοδηματικών Τάξεων (ΣΧΔΥ) χρησιμοποιήσουμε το εισόδημα (ΑΕΕ) και έχουμε τον ακόλουθο τύπο (Κορρές 2015, Σκούντζος 1973, 1989):

$$\Sigma\chi\Delta Y_i = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^m \left| \frac{Y_{ir}}{Y_r} - \frac{Y_{in}}{Y_n} \right|$$

Όπου: (r=1 έως m = περιφέρειες της χώρας & i, έως m = ο αριθμός των εισοδηματικών τάξεων)

- Y_{ir} = το εισόδημα από την δραστηριότητα (i) στην περιφέρεια (r)
- Y_{in} = το εισόδημα από την δραστηριότητα (i) στο σύνολο της χώρας
- Y_r = το συνολικό εισόδημα στην περιφέρεια (r)
- Y_n = το συνολικό εισόδημα στο σύνολο της χώρας

Ο υπολογισμός του της Χωροταξικής Διαφοροποίησης Εισοδηματικών Τάξεων ($\Sigma X \Delta Y$) και ο υπολογισμός των δεδομένων γίνεται με την βοήθεια και την χρήση του Excel. Ο της Χωροταξικής Διαφοροποίησης Εισοδηματικών Τάξεων ($\Sigma X \Delta Y$) κυμαίνεται μεταξύ του μηδενός και του ένα, δηλαδή: $0 < \Sigma X \Delta Y_i < 1$. Ανάλογα με τα αποτελέσματα έχουμε:

- (1). Εάν το: $\Sigma X \Delta Y_i \cong 0 \rightarrow$ τότε δεν υπάρχει καμία διαφοροποίηση εισοδηματικών τάξεων μεταξύ της περιφέρειας (r) και στο σύνολο της χώρας.
- (2). Εάν το: $\Sigma X \Delta Y_i < 1 \rightarrow$ τότε υπάρχει πλήρης διαφοροποίηση μεταξύ των εισοδηματικών τάξεων.

Συντελεστής Χωροταξικής Κλαδικής Ανακατανομής (ΣΧΚΑ)

Για την εφαρμογή του Συντελεστή της Χωροταξικής Κλαδικής Ανακατανομής (ΣΧΚΑ) μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε συνήθως είτε το προϊόν (ΑΕΠ) είτε την απασχόληση είτε ακόμη εναλλακτικά και το εισόδημα (ΑΕΕ). Εάν χρησιμοποιήσουμε ως βασική μεταβλητή την απασχόληση για την εφαρμογή του Συντελεστή της Χωροταξικής Κλαδικής Ανακατανομής (ΣΧΚΑ), έχουμε τον ακόλουθο τύπο (Κορρές 2015, Σκούντζος 1973, 1989, 1990, 1991, 1993, 1997)

$$\Sigma\chi\kappa\alpha_r = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^n \left| \left(\frac{L_{ir}}{L_r} \right)_{t+1} - \left(\frac{L_{ir}}{L_r} \right)_t \right|$$

Όπου: (r=1 έως m = περιφέρειες της χώρας & i, j έως n= οι κλαδικές δραστηριότητες)

- L_{ir} = η απασχόληση της δραστηριότητας (i) στην περιφέρεια (r)
- L_r = η συνολική απασχόληση της δραστηριότητας (i) στην περιφέρεια (r)

Ο υπολογισμός του Συντελεστή της Χωροταξικής Κλαδικής Ανακατανομής (ΣΧΚΑ) και ο υπολογισμός των δεδομένων γίνεται με την βοήθεια και την χρήση του Excel. Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Κλαδικής Ανακατανομής (ΣΧΚΑ) κυμαίνεται μεταξύ του μηδενός και του ένα, δηλαδή: $0 < \Sigma.X.K.A.r < 1$. Ανάλογα με τα αποτελέσματα έχουμε:

- (1). Εάν το: $\Sigma.X.K.A.r \cong 0 \rightarrow$ τότε δεν υπάρχει καμία μεταβολή στην διακλαδική ανακατανομή της απασχόλησης μεταξύ των χρονικών περιόδων (t) και (t+1).
- (2). Εάν το: $\Sigma.X.K.A.r < 1 \rightarrow$ τότε υπάρχει πλήρης διακλαδική ανακατανομή της απασχόλησης μεταξύ των χρονικών περιόδων (t) και (t+1).

Πλεονεκτήματα

✚ Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Εξειδίκευσης (Σ.Χ.Ε.) έχει ευρεία χρήση και μπορεί εύκολα να υπολογισθεί καθώς υπάρχουν διαθέσιμα και αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία για περιφερειακά κλαδικά δεδομένα για τις βασικές μεταβλητές

✚ Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Εξειδίκευσης (Σ.Χ.Ε.) μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διαχρονικές συγκρίσεις και για ανάλυση των διαφορών τάσεων των δραστηριοτήτων

✚ Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Εξειδίκευσης (Σ.Χ.Ε.) μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον προγραμματισμό και τον σχεδιασμό σε οικονομικά και κοινωνικά μεγέθη.

Μειονεκτήματα

✚ Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Εξειδίκευσης (Σ.Χ.Ε.) διαφοροποιείται ανάλογα με την χωρική υποδιαίρεση και ανάλογα με την υποδιαίρεση των διοικητικών περιφερειών που χρησιμοποιούμε, δηλαδή μικρές είτε μεγάλες περιφέρειες.

✚ Ο Συντελεστής της Χωροταξικής Εξειδίκευσης (Σ.Χ.Ε.) από μόνος του δεν μας δίνει μια συνολική εικόνα για την οικονομία.

- **(1). Συντελεστής Πηλίκου Τόπου Εγκατάστασης**

$$ΠΤΕ = \frac{\frac{X_{ir}}{X_r}}{\frac{X_i}{X}} \quad \text{είτε εναλλακτικά:} \quad ΠΤΕ = \frac{\frac{X_{ir}}{X_i}}{\frac{X_r}{X}}$$

$$ΠΤΕ = \frac{\frac{L_{ir}}{L_r}}{\frac{L_i}{L}} \quad \text{είτε εναλλακτικά:} \quad ΠΤΕ = \frac{\frac{L_{ir}}{L_i}}{\frac{L_r}{L}}$$

- **(2). Συντελεστής Χωροταξικής Συγκέντρωσης**

$$ΣΧΣ_i = \frac{1}{2} \sum_{r=1}^m \left| \frac{L_{ir}}{L_{in}} - \frac{L_r}{L_n} \right|$$

- **(2.1) Συντελεστής Γεωγραφικής Σύνδεσης**

$$ΣΓΣ_{ij} = \frac{1}{2} \sum_{r=1}^m \left| \frac{L_{ir}}{L_{in}} - \frac{L_{jr}}{L_{jn}} \right|$$

- **(2.2) Συντελεστής Χωροταξικής Ανακατανομής**

$$ΣΧΑ_i = \frac{1}{2} \sum_{r=1}^m \left| \left(\frac{L_{ir}}{L_r} \right)_{t+1} - \left(\frac{L_{ir}}{L_r} \right)_t \right|$$

- **(3). Συντελεστής Χωροταξικής Εξειδίκευσης**

$$ΣΧΕ_i = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^n \left| \frac{L_{ir}}{L_r} - \frac{L_{in}}{L_n} \right|$$

- **(3.1) Συντελεστής Χωροταξικής Διαφοροποίησης Εισοδηματικών Τάξεων**

$$ΣΧΔΥ_i = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^m \left| \frac{Y_{ir}}{Y_r} - \frac{Y_{in}}{Y_n} \right|$$

- **(3.2) Συντελεστής Χωροταξικής Κλαδικής Ανακατανομής (ΣΧΚΑ)**

$$ΣΧΚΑ_r = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^n \left| \left(\frac{L_{ir}}{L_r} \right)_{t+1} - \left(\frac{L_{ir}}{L_r} \right)_t \right|$$

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ
...και ελπίζω να μη σας κούρασα...